

СТРАТЕГІЧНЕ ПРОГРАМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Дернова Т.А., старший викладач кафедри менеджменту Черкаського державного технологічного університету (Україна)

Дернова Т.А. Стратегічне програмування соціально-економічного розвитку регіону

У статті розглянуто доцільність використання програмно-цільового управління з метою розробки середньострокових і короткострокових планових документів соціально-економічного розвитку регіонів. Визначені перспективні можливості користувачів програми регіонального соціально-економічного розвитку, під час застосування інформаційної технології програмно-цільового управління. Проілюстровано глобальні напрями регіонального розвитку в Україні. Проведено порівняльний аналіз програм Черкаського регіону, який дає змогу виявити загальні та специфічні причини, що зумовили розробку соціально-економічних програм розвитку регіонів. Складено перелік стратегічних документів, що затверджуються на національному та регіональному рівнях, а також SWOT-матриця регіону. Розроблено типову модель реалізації програм регіонального розвитку, де особливе місце відведено економічним і соціальним можливостям регіону. Це дасть змогу регіонам отримати необхідні орієнтири, що дозволяють їм спрогнозувати домінуючі тенденції, ідентифікувати оптимальні кількісні параметри соціально-економічного розвитку.

Ключові слова: модель, програма, стратегія, регіональний розвиток, програмно-цільове управління, SWOT-матриця.

Дерновая Т.А. Стратегическое программирование социально-экономического развития региона

В статье рассмотрена целесообразность использования программно-целевого управления с целью разработки среднесрочных и краткосрочных плановых документов социально-экономического развития регионов. Определены перспективные возможности пользователей программы регионального социально-экономического развития, во время применения информационной технологии программно-целевого управления. Проиллюстрировано глобальные направления регионального развития в Украине. Проведен сравнительный анализ программ Черкасского региона, который позволяет выявить общие и специфические причины, обусловившие разработку социально-экономических программ развития регионов. Составлен перечень стратегических документов, которые утверждаются на национальном и региональном уровнях, а также SWOT-матрица региона. Разработана типовая модель реализации программ регионального развития, где особое место отведено экономическим и социальным возможностям региона. Это даст возможность регионам получить необходимые ориентиры, позволяющие им спрогнозировать доминирующие тенденции, идентифицировать оптимальные количественные параметры социально-экономического развития.

Ключевые слова: модель, программа, стратегия, региональное развитие, програмно-целивое управление, SWOT-матрица.

Dernova T. Strategic programming of socio-economic development of the region

The article examines the feasibility of using management by objectives with the aim of developing medium and short term planning documents the socio-economic development of regions. Identified promising opportunities for users of the regional socio-economic development, during the application of information technology on management by objectives. Illustrated with global trends of regional development in Ukraine. A comparative analysis of programs Cherkasy region, which allows us to identify General and specific factors affecting the development of socio-economic development programmes in the regions. The list of strategic documents, which are approved at the national and regional levels, as well as a SWOT matrix of the region. Developed a model for the implementation of regional development programs, where a special place is given to the economic and social opportunities in the region. This will allow the regions to obtain the necessary guidelines that allow them to predict the prevailing trends to identify optimal quantitative parameters of socio-economic development.

Keywords: model, program, strategy, regional development, program management, SWOT-matrix.

Постановка проблеми. Сучасне становище країни, з одного боку, характеризується наростанням динамізму економічних і соціальних процесів, які відбуваються в суспільстві, швидкою зміною кон'юнктури на внутрішньому і зовнішньому ринках, з іншого – неспроможністю саморегульованого ринку забезпечувати стабільний розвиток суспільства в довгостроковій перспективі та підвищувати якість життя громадян. Побудова раціональних моделей державної регіональної політики відіграє важливу роль, а саме: забезпечує реалізацію довгострокових цілей соціально-економічного розвитку регіонів і країни; допомагає реально оцінити потенціал регіонів і можливості маневрування ним; враховує можливі варіанти виникнення та впливу факторів інвестиційного клімату та дозволяє мінімізувати їх негативну дію для економіки; відображає переваги і недоліки розвитку відповідних регіонів; забезпечує поєднання загальнодержавних і регіональних інтересів: визначає основні критеріальні оцінки шляхів реалізації розроблених моделей та передумови стратегічних змін загальної структури управління регіональним розвитком.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Моделі реалізації регіональної політики та проблеми стратегічного планування регіонів є предметом досліджень українських вчених-регіоналістів. Результати досліджень з даних питань певною мірою розкрито в наукових працях Є.М. Ахромкіна, В.Б. Авер'янова, О.С. Єфремова, Б.М. Данилишина, А.Ф. Мельника, О.В. Берданової, В.М. Вакулєнка та інших. Серед зарубіжних науковців слід відмітити праці П. Самуельсона, А. Сміта, І. Фішера, Д. Хікса, У. Шарпа.

Виділення невирішеної проблеми. Політика регіонального соціально-економічного розвитку, стратегія розвитку регіону та механізми її реалізації являють собою динамічні елементи, тому незважаючи на попередні дослідження, вони потребують постійної уваги економістів-науковців, оскільки наукове обґрунтування цих елементів залишається актуальним і нерозв'язаним завданням сьогодення.

Мета роботи. Метою статті є розробка типової моделі реалізації програм регіонального розвитку, де особливе місце відведено економічним і соціальним можливостям регіону. Це дасть змогу ефективно реалізувати та вдосконалити якість регіонального управління, а це, головним чином, професійні здібності, знання, вміння та кваліфіковані дії керівників і фахівців органів управління щодо ефективної організації взаємодії всіх категорій населення, підприємницьких, громадських, державних та муніципальних структур щодо досягнення цілей регіонального розвитку, що створюють нову якість життєдіяльності людей.

Результати дослідження. При розробці середньострокових і короткострокових планових документів соціально-економічного розвитку регіонів доцільно використовувати програмно-цільове управління (ПЦУ). Тут необхідно враховувати, що перехід від планово-директивної до ринкової економіки відкритого типу неминуче пов'язаний зі значними структурно-технологічними перетвореннями, з орієнтацією на світову економічну систему і внутрішній ринок, інтереси населення країни. Ці перетворення повинні бути усвідомленими, керованими, а їхні результати – передбачуваними. Механізм державного управління економікою ринкового типу повинен спиратися на комплексні довгострокові прогнози, загальнодержавні і регіональні цільові програми як обмежені заходи прямого впливу на об'єкти і процеси національного чи регіонального масштабу, державно-нормативні документи, а також норми, що регулюють економічні та соціальні відносини. У цих умовах програмно-цільові методи управління залишаються практично єдиним інструментом державного втручання в економіку, у зв'язку з чим їх роль повинна істотно зрости [1].

У широкому сенсі програмно-цільове управління – це сукупність планово-організаційних засобів формування комплексу взаємопов'язаних заходів, включаючи обґрунтування вихідної потреби, мети, її кінцевих і проміжних під цілей, що пов'язують ці підцільні робіт, ресурсів і фінансово-організаційних умов, необхідних і достатніх для досягнення мети розв'язуваної проблеми [1].

Дієвість програмно-цільових методів досягається завдяки посиленню горизонтальних зв'язків по всьому життєвому циклу задуму, проектування і створення перспективних технологій, продуктів і систем. Це посилення забезпечується розробкою та впровадженням організаційно-економічного механізму орієнтації проміжних цілей на кінцеві результати (підціль), багатоваріантного аналізу умов

**ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

виконання окремих робіт і етапів, узгоджених з цілями і економічними показниками програми, мотивації виконавців робіт, централізації управління тощо [2, с. 78].

До складу інформаційної технології ПЦУ входять наступні елементи: основні поняття і принципи, що характеризують відмінні властивості ПЦУ; класифікатор програм; стадії і етапи, що охоплюють весь цикл обґрунтування підготовки та реалізації; завдання, інформаційно-логічні, економіко-математичні моделі, включаючи методи їх вирішення з обґрунтування, підготовки та реалізації програм; складу основних учасників ПЦУ, їх функції та розподіл цих функцій; організація структури програмно-цілового управління, включаючи структуру виконавців програми та структуру системи управління цією програмою; структурно-логічна схема прийняття рішень при взаємодії учасників ПЦУ; інформаційні банки даних; програмний та алгоритмічний супровід, а також технічне забезпечення реалізації завдань і функцій ПЦУ їх учасниками [2, с. 79].

Інформаційна технологія ПЦУ надає користувачам програми регіонального соціально-економічного розвитку такі перспективні можливості:

- обґрунтування і аналіз потреби у вирішенні проблеми;
- обґрунтування мети і структури кінцевих підцілей проблеми;
- початковий стан вирішення проблеми;
- альтернативні шляхи і можливі способи досягнення кінцевих підцілей, перелік робіт щодо їх досягнення;
- формування змінної інтенсивності виконання робіт при досягненні кінцевої мети;
- формування можливих стратегій вирішення проблеми і вибір найкращого варіанту програми з вирішення проблеми;
- матеріально-технічне і фінансове забезпечення прийнятого варіанту програми організаційна підтримка;
- управління реалізацією програми.

Враховуючи, що розробка стратегії соціально-економічного розвитку набуває все більшого поширення на регіональному рівні, а соціально-економічні програми розвитку регіону служать інструментом регулювання і управління регіональною стратегією розвитку і є одним з механізмів досягнення стратегічних цілей, очевидно, що соціально-економічні програми розвитку регіону стають актуальними, а уніфікація цих програм за структурою і змістом вимагають необхідності розробки типової моделі.

Проте, перш ніж сформулювати типову модель соціально-економічного розвитку регіону необхідно провести порівняльний аналіз програм Черкаського регіону, які дає змогу виявити загальні та специфічні причини, що зумовили розробку соціально-економічних програм розвитку регіонів.

Для побудови типової моделі стратегії соціально-економічного розвитку регіону, необхідно на прикладі і в зіставленні проаналізувати програми, які готуються для актуалізації стратегії розвитку. Програма регіонального розвитку повинна базуватися на ідентифікації його глобальних напрямів з урахуванням загальнодержавних пріоритетів (рис. 1).

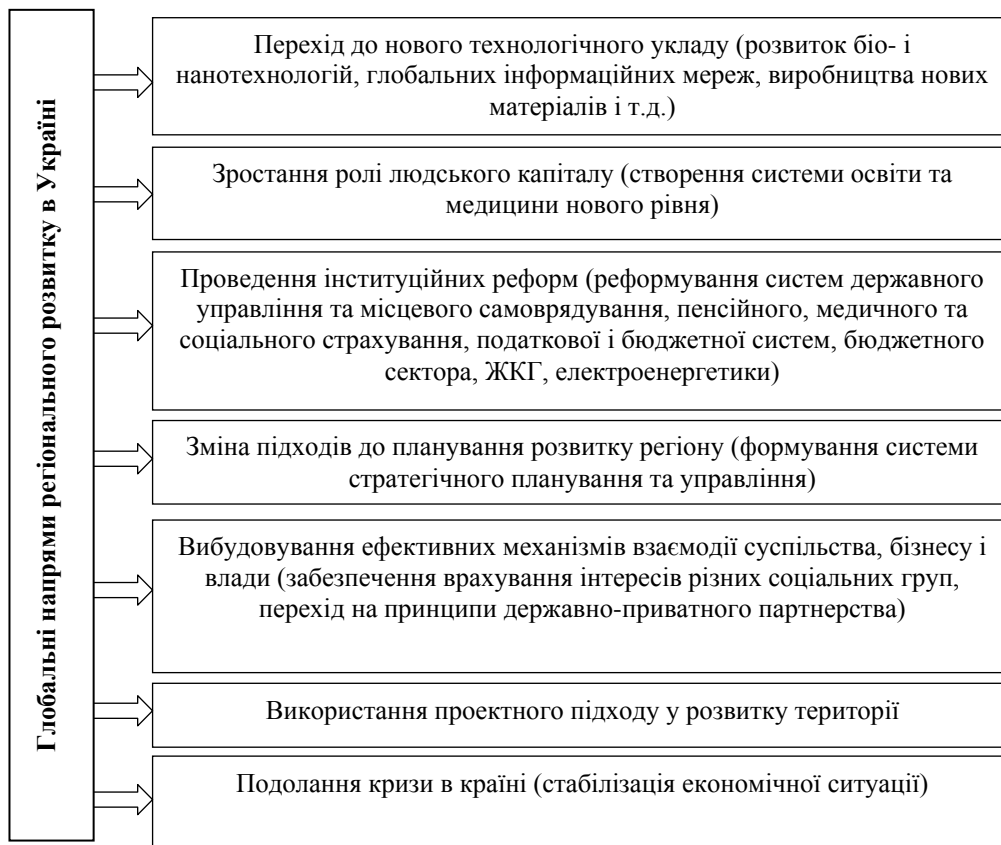

Рис. 1. Глобальні напрями регіонального розвитку в Україні

Виявивши зовнішні та внутрішні глобальні напрямки регіонального розвитку в Україні, необхідно провести порівняння документів на державному та регіональному рівнях (табл. 1).

Після затвердження всіх документів, що стосуються соціально-економічного розвитку, необхідно провести економічний аналіз за періодами із визначенням ступеня виконання поставлених завдань в соціально-економічній програмі розвитку регіону. Провівши аналіз виконання завдань соціально-економічної програми, необхідно сформувати рейтинг регіону за рівнем соціально-економічного розвитку порівняно із іншими регіонами України.

Потім для того, щоб проаналізувати всі напрями і привести до типової моделі розвитку соціально-економічних програм, необхідно скласти SWOT-матрицю (табл. 2) та опрацювати сценарії соціально-економічного розвитку регіону.

**ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РАЗВИТТЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

Таблиця 1

Перелік стратегічних документів, що затверджуються на національному та регіональному рівнях*

Національний рівень	Регіональний рівень
Державна цільова економічна програма енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2015 роки	Регіональна програма модернізації комунальної теплоенергетики Черкаської області на 2014 – 2015 роки
Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2014-2018 роки Загальнодержавна програма імунопрофілактики та захисту населення від інфекційних хвороб на 2009-2015 роки Загальнодержавна програма боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2016 року Загальнодержавної програми "Здоров'я 2020: український вимір" Загальнодержавна цільова соціальна програма протидії захворюванню на туберкульоз на 2012-2016 роки Державна програма "Репродуктивне здоров'я нації" на період до 2015 року	Обласна програма „Надання медичної допомоги хворим нефрологічного профілю“ на 2014–2017 роки Обласна цільова соціальна програма протидії захворюванню на туберкульоз на 2013-2016 роки Обласна програма «Репродуктивне здоров'я на період до 2015 року»
Програма розвитку тваринництва на 2012-2015 роки	Програма розвитку рибного господарства водойм Черкаської області на 2014-2020 роки
Державна програма економічного і соціального розвитку України на 2012 рік та основні напрями на 2013 та 2014 роки	Обласна комплексна програма «Турбота» на 2014 -2020 роки Програма економічного і соціального розвитку Черкаської області на 2014 рік Програма зайнятості населення Черкаської області на період до 2017 року Програма залучення інвестицій в економіку Черкаської області на 2011-2015 роки
Загальнодержавна програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки	Програма фінансової підтримки комунальних підприємств обласної комунальної власності на 2013-2017 роки
Національна програма сприяння розвитку малого підприємництва в Україні	Програма розвитку малого і середнього підприємництва в Черкаській області на 2013-2014 роки
Комплексна програма забезпечення житлом військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу, посадових осіб митної служби та членів їх сімей Програма «Доступне житло» Державна цільова соціально-економічна програма будівництва (придбання) доступного житла на 2010-2017 роки Державна програма забезпечення молоді житлом на 2002-2012 роки	Програма забезпечення службовим житлом працівників органів державної влади і місцевого самоврядування в області Обласна програма із забезпечення житлом дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа на 2013-2015 роки Регіональна програма будівництва (придбання) доступного житла у Черкаській області на 2010-2017 роки Обласна програма «Молодій родині Черкащини-доступне житло»
Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року	Обласна цільова програма «Село Черкащини – 2020»
Державна цільова програма підтримки соціально-економічного розвитку малих міст на 2011-2015 роки	Програма "Будуємо нову Черкащину" на 2011-2015 роки
Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року	Стратегія розвитку області до 2015 року

* Складено автором

Потім для того, щоб проаналізувати всі напрями і привести до типової моделі розвитку соціально-економічних програм, необхідно скласти SWOT-матрицю (табл. 2) та опрацювати сценарії соціально-економічного розвитку регіону.

Таблиця 2

SWOT-матриця регіону*

Конкурентні переваги (сильні сторони)	Внутрішні стримуючі фактори (слабкі сторони)
<ul style="list-style-type: none"> - Вигідне геоелектронічне положення регіону - Сприятливі природно-кліматичні умови регіону - Значні площі сільгоспугідь, що дозволяють забезпечити сталий розвиток сільського господарства - Високий ступінь диверсифікації галузевої структури економіки - Значна частка обробних галузей промисловості - Наявність сприятливих умов для розвитку туризму - Порівняно високий рівень розвитку транспортної інфраструктури - Розвинений сектор малого підприємництва - Значний інвестиційний потенціал - Розвинена мережа установ соціальної сфери - Ефективно функціонуюча регіональна виконавча влада 	<ul style="list-style-type: none"> - Високий рівень фізичного та морального зносу основних виробничих засобів - Недостатня забезпеченість економіки висококваліфікованими кадрами - Висока енергозалежність регіональної економіки від поставок енергоносіїв з інших країн - Недостатній рівень розвитку енергетичної інфраструктури - Нерівномірність рівня внутрішньорегіонального соціально-економічного розвитку - Недостатня розвиненість в регіоні соціального облаштування, наявність старого житла і зношених комунальних мереж - Невисокий рівень розвитку малого підприємництва в галузях матеріального виробництва - Неприятливі демографічні тенденції - Напруженість на ринку праці
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - Державна підтримка розвитку агропромислового комплексу - Стимулювання інноваційної діяльності на основі реалізації різних форм державно-приватного партнерства - Зростання світового попиту на продовольство - Поліпшення конкурентних позицій регіону на українському і міжнародному ринках 	<ul style="list-style-type: none"> - Залежність від інших країн - Збереження негативних демографічних тенденцій

* Складено автором

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Для формування типової моделі програми соціально-економічного розвитку регіону враховуються сценарії розвитку регіону (табл. 3).
 3). Враховуючи сценарні прогнози, необхідно для типової моделі соціально-економічного розвитку регіону врахувати стратегічні напрями (рис. 2).

Таблиця 3

Сценарії соціально-економічного розвитку регіону (макроекономічні сценарії)*

Сценарій	Опис сценарію
Консервативний	Збереження поточних факторів економічного зростання регіону, нестійкість зовнішньої кон'юнктури, ймовірність демографічного та міграційного спаду
Інноваційний	Модернізація економіки, розвиток регіональної інноваційної системи, створення висококонкурентного виробничого сектора і сфери послуг
Форсований	Інтенсивний приплив інвестицій і максимально сприятливі зовнішні умови на світових продовольчих ринках

* Складено автором

В кожному часовому періоді дії соціально-економічної програми виділяються ключові міри (рис. 3). Завдання регіональної комплексної програми можуть коригуватися на різних етапах розвитку залежно від економічних і соціальних факторів. Тому їх слід визначати для всього програмного періоду і для кожного етапу окремо.

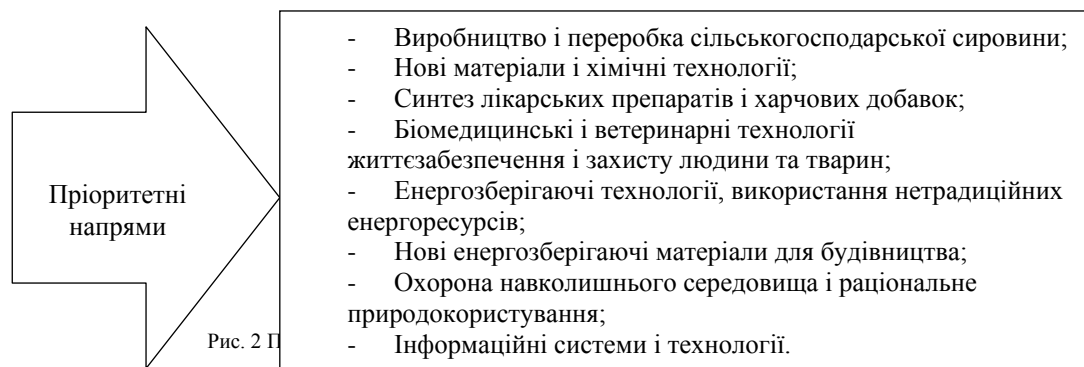

Рис. 2 П

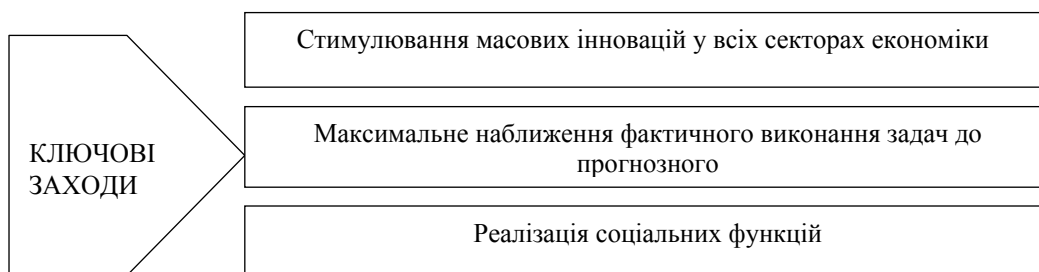

Рис. 3 Ключові заходи реалізації пріоритетних стратегічних напрямів

Програми соціально-економічного розвитку повинні відповідати і прямо впливати з цільових установок Стратегії соціально-економічного розвитку регіону. Програма повинна бути орієнтована на середньостроковий або довгостроковий період. Реалізацію програми доцільно здійснювати поетапно. Кожному етапу повинні відповідати конкретні цілі з певними кількісними параметрами. Основними параметрами кінцевої мети реформування економіки регіону, які вимагають конкретизації за окремими етапами і термінами, можуть стати [3]:

- орієнтація економіки регіону на вирішення соціальних завдань, досягнення високих стандартів якості життя;
- формування високоефективної, гнучкої і сприйнятливої до нововведень соціально-орієнтованої економіки, що поєднує механізми ринкового саморегулювання з активним державним впливом на економічні та соціальні процеси;
- врахування глобальних світових тенденцій, а також досвіду країн і регіонів, що досягли значних успіхів у соціально-економічному розвитку.

Терміни та етапи реалізації соціально-економічних програм визначаються місцевими умовами, поставленими цілями і завданнями, термінами виконання заходів [4, с. 132].

На першому етапі реалізації програми впроваджуються заходи, спрямовані на подолання сформованого розвитку економіки і соціальної сфери, створюється база для реалізації стратегічних напрямів у розвитку регіону. Для цього виділяється група пріоритетних інвестиційних проектів, яка відрізняється високою комерційною та бюджетною ефективністю, що дозволяє сформувати власний інвестиційний потенціал для відновлення економічного зростання.

На другому етапі доцільно реалізувати інвестиційні та соціальні заходи, що закріплюють досягнуті на першому етапі програми позитивні зрушення.

В умовах спаду виробництва в провідних галузях господарства і ринкових трансформацій господарського комплексу, а також внаслідок змін потреби в якості і підготовці фахівців, поширенню практикою відставання в створенні механізмів реалізації, вважаємо за необхідне виділення в якості самостійного підготовчого етапу – етап реалізації програм соціально-економічного розвитку регіону. Наявність підготовчого етапу реалізації програми покликана підкреслити необхідність проведення спеціальної роботи з підготовки умов

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

для її реалізації, значущість і об'ємність цієї роботи. Підготовчий етап включає: створення комплексу умов для реалізації програми, а саме нормативно-правову базу, інституційні зміни, кадрове забезпечення, розробку організаційних механізмів реалізації програми, інформаційне забезпечення [5, с. 303].

Запропоновано наступну періодизацію реалізації соціально-економічних програм:

- I. Підготовчий етап.
- II. Етап подолання кризових явищ в економіці.
- III. Етап розвитку економіки і соціальної сфери регіону.

З цією метою необхідно створити відповідні групи, що будуть функціонувати на базі діючих в адміністрації регіону підрозділів [6, с.40]:

1) експертно-аналітична група з розробки та реалізації програм соціально-економічного розвитку. До завдань цієї групи на етапі розробки повинні входити:

- аналіз соціально-економічного становища регіону на основі показників, що використовуються Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Державною службою статистики, вітчизняними та зарубіжними рейтинговими центрами;
- виявлення потенціалу регіону та його конкурентних переваг;
- розробка пропозицій щодо визначення стратегії розвитку регіону, місця і ролі регіону у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку України;

– постановка цілей і завдань програми, підготовка вихідного завдання;
– підготовка пропозицій по коригуванню етапів, обсягів фінансування та термінів реалізації заходів програм соціально-економічного розвитку;

2) група з розробки системних заходів та їх ресурсного забезпечення.

Завдання групи з розробки системних заходів включають:

- нормативно-методичне забезпечення підготовки проектів заходів з урахуванням вимог чинного законодавства;
- узгодження заходів, що забезпечують досягнення завдань нижчого рівня з фінансовими ресурсами, виконавцями і термінами здійснення;

- визначення джерел та обсягів їх фінансування, механізму їх залучення;
- пропозиції щодо організації управління програмними заходами та контроль за ходом їх реалізації.

3) група супроводу соціально-економічних програм. Її завдання – розробка та забезпечення реалізації відповідного плану заходів, що включає:

- постановку завдань перед службами щодо забезпечення реалізації програм за напрямками: нормативно-правовий, інституційний, ресурсний (фінансовий, економічний, кадровий тощо), виходячи з існуючих проблем;
- перелік конкретних заходів щодо вирішення поставлених завдань із зазначенням термінів і відповідальних за реалізацію конкретних заходів і всіх напрямів забезпечення в цілому;
- ведення моніторингу соціально-економічних програм.

На основі розроблених методичних підходів щодо вибору ефективних програм соціально-економічного розвитку регіону запропоновано типову модель реалізації програм регіонального розвитку (рис. 4).

При розробці типової моделі реалізації програм регіонального розвитку особливе місце має бути відведено економічним і соціальним можливостям регіону. Це дасть змогу регіонам отримати необхідні орієнтири, що дозволяють їм спрогнозувати домінуючі тенденції, ідентифікувати оптимальні кількісні параметри соціально-економічного розвитку, зайняти гідне місце в міжрегіональному поділі праці, намітити і скоригувати в прогнозованій динаміці регулюючі впливи на економічні та соціальні процеси [6, с. 40].

Практика реалізації програм регіонального розвитку в деяких регіонах показує, що найчастіше вони не координуються один з одним, в них немає чіткого виділення та розмежування галузевих і регіональних пріоритетів, що призводить до розпорошення обмежених фінансових ресурсів [7, с. 22].

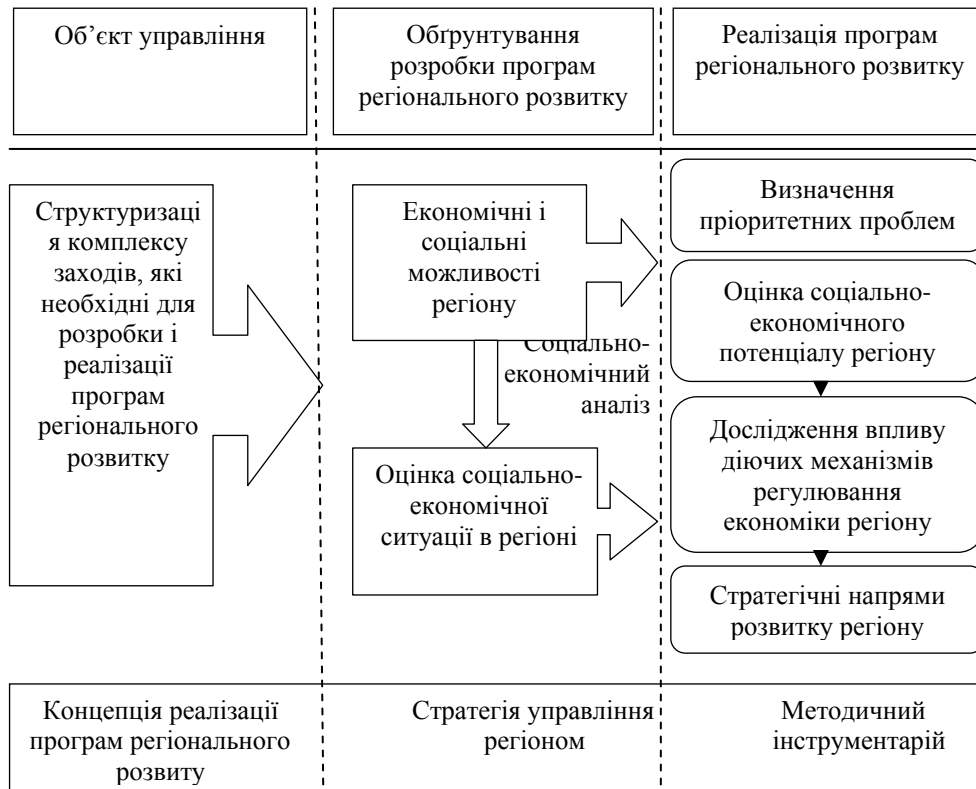

Рис. 4. Типова модель реалізації програм регіонального розвитку

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Головною причиною неефективної реалізації програм регіонального розвитку внаслідок їх неузгодженості є відсутність детально розробленої і обґрунтованої стратегії розвитку регіонів, що передбачає в процесі її розробки детальне обґрунтування пріоритетних напрямів і вузлових точок зростання.

Головна особливість технології управління пріоритетними програмами регіонального розвитку полягає у використанні методу мережевого планування – незамінного елемента сучасного проектного менеджменту. З допомогою зазначеного методу вирішується завдання координації, синхронізації діяльності органів влади всіх рівнів (включаючи муніципальний рівень) для вирішення конкретних завдань в сферах дії пріоритетних національних проектів. Використання даного методу представляється не тільки виправданим, але й необхідним, враховуючи, що більшість заходів пріоритетних програм передбачають розподіл обов'язків, зон відповідальності органів влади всіх рівнів і збір на якійсь ділянці може поставити під загрозу виконання всіх заходів, привести до неефективного використання бюджетних коштів. Актуалізуються сьогодні необхідність переходу до «планування результатів» на противагу «плануванню ресурсів», що є важливою умовою підвищення ефективності та якості державного управління, а отже і необхідною умовою сталого регіонального розвитку.

Комплекс робіт з організації мережевого планування пріоритетних програм у регіонах, на наш погляд, повинен включати [8, с. 40]:

- розробку календарних (мережевих, зведених) планів заходів з реалізації програм;
- підготовку методичних матеріалів з їх розробки до ведення (актуалізації) планів;
- побудова системи календарного планування і контролю з реалізації цільових програм.

В процесі проектування системи управління програмою розвитку регіону найчастіше використовуються так звані виконавчі дирекції програм, що є формою традиційного оперативного управління.

Разом з тим, у типовій моделі з реалізації програм регіонального розвитку поставлена задача створення гнучкої структури управління та контролю, що враховує специфічні особливості регіону, а також забезпечення завдань національного і регіонального стратегічного і тактичного управління.

Висновки та пропозиції. Використання планування при реалізації пріоритетних програм у регіонах дозволяє на державному рівні здійснювати аналіз поточної ситуації у сфері соціально-економічного розвитку кожного регіону, закладає фундамент для формування довгострокових цілей соціальної політики, що є одним з найважливіших складових елементів системи державного регулювання економіки. У сучасних умовах процес розробки та досягнення цілей соціально-економічного розвитку є керованим процесом, в який, крім держави, залучаються також представники регіональних груп інтересів, бізнес-спільнота і недержавні некомерційні організації, в теж час приватний сектор, суспільство, органи влади мають можливість брати участь у виробленні основ політики регіонального розвитку на найближчу та довгострокову перспективу.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Составляющие экономической стратегии. - [Электронные ресурсы]. - Режим доступа : <http://iptrs.spb.ru>.
2. Соціально-економічні відносини у державі, її регіонах та населених пунктах: теорія, методологія, практика: монографія / За аг. Ред. Дорофєєва В.В. – Донецьк: «ВІК», 2012. – 298 с. - С. 77-104.
3. Регіональна політика: правове регулювання. Світовий та український досвід / Василь Куйбіда, Анатолій Ткачук, Тетяна Забуковець-Ковачич; за заг. ред. Р. Ткачука. – К. : Леста, 2010. – 224 с.
4. Мацегора О.Ю. Організаційно-економічний механізм реалізації стратегії соціально-економічного розвитку регіону / О.Ю. Мацегора // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2013. – № 16 (205). – С. 130-134.
5. Вишиванок М.В. Сучасна модель реалізації державної політики забезпечення комплексного і збалансованого розвитку регіонів / М.В. Вишиванок // [Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Управління](#) . – 2012. – Вип. 3. – С. 302-309.
6. Годлевська А.А. Інструменти соціально-економічного розвитку регіонів: стратегічний аспект / А.А. Годлевська // «Стратегія та механізми прискореного інноваційного розвитку економіки України на засадах соціально-екологічної відповідальності»: тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Вінниця, 29-30 жовтня 2014 р.). – Дніпропетровськ : НГУ, 2014. – С. 40-41.
7. Годлевская А.А. Инструменты регионального развития: проблемы и опыт Украины / А.А. Годлевская // Научно-практический журнал «Потребительская кооперация». – Беларусь: Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации, 2014. – № 4 (47). – С. 20-23.
8. Годлевська А.А. Інструменти соціально-економічного розвитку регіонів: стратегічний аспект / А.А. Годлевська // «Стратегія та механізми прискореного інноваційного розвитку економіки України на засадах соціально-екологічної відповідальності»: тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Вінниця, 29-30 жовтня 2014 р.). – Дніпропетровськ : НГУ, 2014. – С. 40-41.

ФАКТОРИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА РОЗВИТОК ТРАНСПОРТНИХ МЕРЕЖ

Дорофєєва Х.М., аспірант кафедри міжнародної економіки і туризму Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (Україна)

Дорофєєва Х.М. Фактори глобалізації, що впливають на розвиток транспортних мереж

Сучасна ситуація у світовій економіці характеризується, з одного боку, бурхливим розвитком інтеграційних процесів, фрагментарністю розвитку національних господарств і різними рівнями їх відкритості для участі в міжнародних економічних відносинах. З іншого боку, наявний недостатньо ефективний розвиток транспортних мереж, як на рівні світового господарства в цілому, так і в рамках національних економік. У статті розглядаються теоретичні засади впливу проявів глобалізації на розвиток транспортних мереж. Представлений факторний підхід до визначення сутності глобалізації та на його основі обумовлений вплив факторів глобалізації на розвиток транспортних мереж. Визначені основні типи бар'єрів, що перешкоджають глобальному розвитку транспортних мереж. Виявлені основні вимоги, що висуваються до функціонування транспортних мереж в умовах глобалізації, особлива увага приділена екологічності та безпечності. Розглянуті інструменти оптимізації роботи транспортних мереж, та заходи щодо покращення їх функціонування.

Ключові слова: глобалізація, факторний підхід, транспортна мережа, інтеграція, транспортний комплекс

Дорофєєва К.М. Фактори глобалізації, впливаючі на розвиток транспортних мереж

Современная ситуация в мировой экономике характеризуется, с одной стороны, бурным развитием интеграционных процессов, фрагментарностью развития национальных хозяйств и различными уровнями их открытости для участия в международных экономических отношениях. С другой стороны, имеется недостаточно эффективное развитие транспортных сетей, как на уровне мирового хозяйства в целом, так и в рамках национальных экономик. В статье рассматриваются теоретические основы влияния проявлений глобализации на развитие транспортных сетей. Представлен факторный подход к определению сущности глобализации и на его основе обусловлено влияние факторов глобализации на развитие транспортных сетей. Определены основные типы барьеров, препятствующих глобальному развитию транспортных сетей. Выявлены основные требования, предъявляемые к функционированию транспортных сетей в условиях глобализации, особое внимание уделено экологичности и безопасности. Рассмотрены инструменты оптимизации работы транспортных сетей, и